

PÁKOZDI ZITA

A felülvizsgálat jogintézményének kialakulása és főbb szabályai első modern polgári perrendtartásunkban

I.

Bevezetés

Amikor 1868-ban bevezették az osztrák Ideiglenes Polgári Törvénykezési Rendtartást az 1868. évi LIV. törvénycikkkel (továbbiakban: Ptvr.), senki sem gondolta, hogy az 1911-ig hatályban is marad. Ahogy az elnevezése is mutatja, azt ideiglenes szabályozásnak tervezték. A Ptvr. abban a korban már meghaladott rendelkezéseket tartalmazott, hiszen a kötött bizonyítás és a kizárólagos írásbeliség talaján állt. Ebből következően a Ptvr. szinte minden tekintetben revízióra szorult.

Több javaslat érkezett a módosításra, 1880-ban utasítást is kapott a kormány a képviselőháztól egy végleges perrendtartás kidolgozására.¹ A kormány felkérése után Emmer Kornél képviselő indítványára Pauler Tivadar igazságügyi miniszter Plósz Sándornak adott megbízást a tervezetek elkészítésére, és a törvényjavaslat kidolgozására.

Ezzel vette kezdetét a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk (továbbiakban: RPP. – régi Pp.) megalkotásának folyamata, amely azonban igen nehézkesnek bizonyult.

Tanulmányunkban ezt a folyamatot kísérik végig a felülvizsgálat („*revisio*”) szempontjából.

Azért esett erre a választásunk, mert a felülvizsgálat volt az egyik olyan kérdéskör – a szóbeliség, közvetlenség alapelvei és a szóbeli eljárás megteremtése

¹ KENGYEL MIKLÓS: *Im memoraim Plósz Sándor. Mozzanatok az 1911. évi I. Polgári perrendtartás keletkezésének történetéből.* Birák Lapja. 1996/1–2. 150. (továbbiakban: Kengyel)

mellett – ami a korabeli jogásztársadalmat igen csak megosztotta. Így igen érdekes álláspontok ismerhetők meg ezzel a témával kapcsolatban.

A történeti előzményeket követően a törvényalkotási folyamat bemutatása során a felülvizsgálat mellett és ellen felhozott érveket ismertetjük, majd a RPP.-beli rendelkezéseket vázoljuk fel. Legvégül pedig utalunk az RPP. felülvizsgálati szabályainak hatására a jelenleg hatályos perjog vonatkozásában.

II.

Történeti gyökerek

A felülvizsgálat jogintézménye a posztklasszikus római jogból ered. Konstantin császár idejére vezethető vissza első megjelenése, ami *supplicatio* néven engedélyezte a perorvoslást a *prefectus praetorio* azon döntései ellen, melyeket nem lehetett megfellebbezni.² A római jogi felülvizsgálatot csak egyszer lehetett igénybe venni, amikor a császár maga döntött a felmerült kérdésben. Döntési kompetenciáját rendszerint a *prefectus praetoria*, vagy más hivatalnokára delegálta.³

Az újkori jogalkotások sorában elsőként a francia forradalmi törvényhozás vezette be a felülvizsgálati eljárást, mely a már jogerős határozatok elleni orvoslást biztosította.⁴

A német jogba valószínűleg a római jog recepciója révén került be a felülvizsgálat jogintézménye, *revisio* elnevezéssel. Ezt azért fontos megemlíteni, mert a magyar jogot erős német hatás érte, különösen a kiegészítést követően. Ez a német hatás a polgári perjog terén is érzékelhető volt, a felülvizsgálat tekintetében pedig még inkább, hiszen a RPP. tervezeteinek és javaslatainak kidolgozója, Plósz Sándor a német *revisio* mintájára kívánta megteremteni a magyar felülvizsgálat szabályait.

Már az 1871-es és 1872-es német perrendtartásokban is szabályozták a felülvizsgálatot, melynek kizárólag jogkérdésre vonatkozóan volt helye, vagyis az a '*revisio in iure*' egyik alakja volt.⁵

Magyarországon a RPP. megalkotását megelőző időszakban, az 1848-49'-es szabadságharc után az abszolutizmus korában a bírói szervezet a következőképpen épült fel: a legalacsonyabb bírói fórumok a járásbíróságok voltak, ezek után következtek a megyei törvényszékek külön kereskedelmi törvényszékkel, majd

² MAX KASER – KARL HACKL: *Das römische Zivilprozessrecht*. Verlag C. H. Beck. München, 1996. 623. (továbbiakban: Kaser)

³ Kaser: 623.

⁴ *A Polgári Perrendtartás Magyarázata*. 2. kötet (szerk.: NÉMETH JÁNOS – KISS DAISY). Complex Kiadó. Budapest, 2007. 1497. (továbbiakban: Kommentár)

⁵ ZLINSZKY IMRE: *A jogorvoslatok rendszere*. Athanaeum. Budapest, 1879. 162. (továbbiakban: Zlinszky)

a főtörvényszékek és végül a Bécsben működő „*cs. kir. legfőbb ítélő- és semmítőszék*”, mint legmagasabb bírói organum.⁶ A legfőbb ítélő- és semmítőszék elődje egyébként a hétszemélyes tábla volt, ami a Királyi Kúria (továbbiakban: Kúria) egyik fórumaként működött a rendi korszakban a királyi tábla és később a váltófeltörvényszék mellett. A kiegyezést követően a Ptvr. bevezetésekor ez a szervezeti berendezkedés megmaradt, az elnevezések azonban változtak: a főtörvényszék királyi táblára, a törvényszék megyei törvényszékre változott, a legfelsőbb fórumok bíróságait pedig szervezetileg is elválasztották egymástól. Így a Kúria szervezeti egysége megszűnt, és a *Kúria* elnevezést ettől kezdve csak a volt hétszemélyes tábla viselhette.⁷

A magyar legfelsőbb bírói fórum, a Kúria tehát az osztrák szabályozás szerint kettős szerepet töltött be: a semmisségi panaszok elbírálásán túl fellebbezések is érkeztek hozzá; ezért is osztották két részre, harmadfolyamodású ítélőszékre (legfőbb ítélőszék) – a fellebbezések tekintetében – és semmítőszékre, a semmisségi panaszok elbírálása tekintetében.⁸ A magyar eljárásjogban tehát csak a semmisségi panaszt ismerték, mint perorvoslatot, a felülvizsgálatot korábban nem szabályozták.

Plósz – akit a RPP. megalkotásának vezéralakjának tekintünk – a javaslat vitaülésein végig kiállt a német felülvizsgálat intézménye mellett, őszinte támogatókat is szerzett, mint például Emmer Kornélt, de nem „bújhatott ki” a gyakran parázs viták kényszere alól.

A következőkben a korabeli álláspontokat mutatom be, melyekbe az egyes vitaüléseken elhangzott véleményeket is beépítettem.

III.

Felülvizsgálat contra semmisségi panasz – A felülvizsgálat kialakulása a RPP. megalkotásával

Az 1868-as Ptvr. – ahogy azt már említettük – igen csak nagy átalakításra szorult, kiváltképp a jogorvoslati rendszer tekintetében. Ekkor merült fel a felülvizsgálat intézményének bevezetése is. Felmerült a kérdés, hogy a fellebbezést követő harmadfokú perorvoslatként a francia jogból eredő semmisségi panasz intézményét szabályozzák továbbra is, ahogy tette ezt a Ptvr., vagy a német jogból ismert felülvizsgálat kerüljön kidolgozásra és elfogadásra.

A Ptvr.-ben szabályozott semmisségi panasz a francia minta (*pourvoi en cassation*) szerint harmadfokú perorvoslat, melyet a törvény nem, vagy nem

⁶ BÓNIS GYÖRGY – DEGRÉ ALAJOS – VARGA ENDRE: *A magyar bírósági szervezet és perjog története*. Zalaegerszeg, 1996. 195. (továbbiakban: Bónis – Degré – Varga).

⁷ BÓNIS – DEGRÉ – VARGA: 213.

⁸ KENGyel MIKLÓS: *Száz éves a sommás eljárásról szóló törvény*. Magyar Jog. 1993/10. 610. (továbbiakban: Kengyel 1993).

megfelelő alkalmazása miatt lehetett igénybe venni. A magyar és a francia szabályok között azonban különbség mutatkozott. A francia semmisségi panasz „inkább felülvizsgálat, mert habár a *cour de cassation*⁹ jogvédelmet sohasem ad, hanem csak cassál, úgy mégis ezt nemcsak *alaki* sérelmek, hanem általában a törvény megsértése miatt teszi, tehát *anyagi* jogszabálysértés esetén is.”¹⁰ Ehhez képest a magyar semmisségi panasz intézménye *csupán* az alsóbb bíróságok által elkövetett *alaki* szabálysértések orvoslására volt hivatva.¹¹

A felülvizsgálat is harmadfokú perorvoslat, a két jogintézmény között ugyanakkor az a különbség állt fenn, hogy míg a semmisségi panasz elbírálására jogosult bíróság a másodfokú ítéletet megsemmisíti, és új eljárást rendel el, addig a felülvizsgálat esetében a harmadfokú bíróság, azaz a Kúrián belül a legfőbb ítélőszék érdemben is dönthet az adott ügyben.¹²

Mindezekből következik, hogy a felülvizsgálatot a felek magánérdekei szempontjából szabályozták, a semmisségi panasz pedig a jogegység megővására szolgált.¹³

Amikor szóba került a módosítás igénye és egy új polgári eljárási törvény megalkotása, a korszak több kiváló jogásza hozta fel érveit a témával kapcsolatban.

Zlinszky Imre a semmisségi panaszt látta jobbnak. Az általa javasolt konstrukció szerint csak jogkérdésben engedhető meg, az egységesség érdekében a harmadfokú bíróság jogelvet mond ki a konkrét ügygel kapcsolatban, mely az alsóbb bíróságra nézve kötelező erejű. Az alsóbb bíróság tehát a kötelező jogelv keretében hozza meg új döntését.¹⁴

Zlinszky a jogkérdés kifejezésével kapcsolatban felhívta a figyelmet arra, hogy a 'jogkérdések', mint általában tartott elnevezés helyesebb, mint más szövegezés, ami például a törvény vagy jogszabály megsértéséről szól, mert Magyarországon legtöbb esetre nincs törvény.¹⁵

Schreyer Jakab szerint a semmisségi panasz hátrányos a felekre nézve, hiszen nem hozhatnak fel új ténykörülmenyeket, így nem lehetséges a perbeli előnyök érvényesítése.¹⁶ A bíróságokra nézve sem előnyös a semmisségi panasz bevezetése, mert a bírónak a jogelv révén meggyőződése ellen kell döntenie, és „az emberi természetnek egyik általános gyengesége az, hogy azon meggyőződésétől, melyet helyesnek tart, nem igen és még akkor sem szeret eltérni, ha erre felsőbb utasítást nyer.”¹⁷

⁹ Semmitőszék – a francia semmisségi panasz elbírálására jogosult bíróság.

¹⁰ BACSÓ JENŐ: *A felülvizsgálati eljárás*. Athaneum. Budapest, 1915. 89. (továbbiakban: Bacsó)

¹¹ BACSÓ: 88.

¹² ZLINSZKY: 285.

¹³ BACSÓ: 91.

¹⁴ ZLINSZKY: 286.

¹⁵ ZLINSZKY: 286., 1. lábjegyzet

¹⁶ SCHREYER JAKAB: *A perorvoslatok teljes rendszere*. Zilahy Sámuel Kiadója. Budapest, 1879. 293. (továbbiakban: Schreyer)

¹⁷ SCHREYER: 294.

Emmer Kornél szintén erre a problémára utalt már az első javaslat vitaülése-
in: „Fogadjuk el a jogalkalmazás egységes szempontjából a revisiot olykép,
hogy a Kúria a másodbírástól netán eltérő véleményét ítélet alakjában nyilván-
ítsa s ne kényszerítsük az alsó bírót arra, hogy meggyőződésével ellentétes ha-
tározatot hozzon.”¹⁸

Schreyer ezeket a gondolatokat összegezve leírta, hogy a bíróság hivatása a
törvény egyes esetben való alkalmazása, eldönteni melyik félnek van igaza, hi-
szen a bíróságok egyedül a felek érdekében léteznek.¹⁹ Nem tagadta ugyanak-
kor, hogy a jogegység „kiismert hatalmas tényezője” a jogszolgáltatásnak, illet-
ve, hogy nélküle a jog és törvény „féktelen chaos”.²⁰ Ezért úgy gondolta, hogy a
harmadfokú perorvoslat elnevezése nem lényeges, és mihamarabbi megoldás-
ként szorgalmazta a két perorvoslat közelítését a semmisségi panasz hatályának
és a legfőbb ítélőszék tevékenységének tágításával.²¹

A különféle álláspontok közepette a törvénytervezetek szövegéről élénk vita
kezdődött. Az 1883. novemberétől 1884. áprilisáig tartó magyar jogászegyleti
vitaüléseken a polgári perjog reformjával kapcsolatban többször napirendre ke-
rült a harmadfok kérdése is. Meg kell említeni azonban, hogy időközben az
1881. évi LIX. törvénycikk megszüntette a semmitőszéket és így a semmisségi
panaszok rendszerét is, és ezt követően a Kúria kizárólag fellebbezéseket bírált
el másodfokon.²²

Voltak vélemények ugyanakkor, melyek még mindig a francia semmisségi
panaszt tartották előnyösebbnek, azonban legtöbben Plósz és a német felül-
vizsgálat intézményének bevezetését támogatták. Abban viszont, hogy a har-
madfokú perorvoslatot csakis jogkérdésben lehessen igénybe venni, a korabeli
jogásztársadalom túlnyomó része egyetértett.

A támogatók közé tartozott például Garay Dezső, aki azt a kérdést, hogy a
harmadfolyamodású bíróság kasszatórius vagy reformatórius jogkörrel járjon-e
el, a reformáció javára döntötte el, mondván a Kúria – amely harmadfokon a
törvényes ítéletei ellen igénybevett perorvoslat révén eljár – a jogegység őre
is.²³

Herczeg Mihály ezzel szemben annak a véleménynek adott hangot, miszerint
a semmisségi panasz intézményének megtartása célszerűbb lenne. A Semmitő-
szék a Herczeg által felvázolt rendben csak megsemmisítené a másodfokú ítéle-
tet, és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasítaná, melynek figyelembe kellene

¹⁸ Az 1883. december 1-től 1884. január 28-ig folytatott vita január 12-i teljes ülése. in.: *Magyar Jogászegyleti Értekezések II. kötet*. Franklin Társulat. Budapest, 1884. 66.

¹⁹ SCHREYER: 291.

²⁰ SCHREYER: 300.

²¹ SCHREYER: 306.

²² BÓNIS – DEGRÉ – VARGA: 235.

²³ Az 1883. november 17-től december 1-ig a magyar jogászegyletben folytatott vita novem-
ber 17. teljes ülése. in.: *Magyar Jogászegyleti Értekezések II. kötet*. Franklin Társulat. Budapest,
1884. 12.

venni a Semmitőszék által kimondott általános jogelvet. Ebből kifolyólag ő sérelmezte, hogy a felülvizsgálati szabályozásban a Kúrián belül a Legfőbb Ítéltőszék nem csak in abstracto, az általános jogelv kimondásával, hanem in concreto, az adott esetben is dönthet.²⁴

A francia rendszer ellen szólt fel többek közt Dell'Adami Rezső is, aki szerint visszaesés lenne, ha Magyarországon az az áramlat erősödne, amely a francia abszolutizmusra (*ancien regime*) támaszkodna.²⁵ Hasonló okok miatt nem látta célszerűnek Nagy Dezső sem a semmisségi panaszt harmadfokú perorvoslatnak, hiszen ahogy ő mondta, a francia semmitőszéki rendszer inkább sajátságos francia politikai viszonyok szüleménye.²⁶

A semmisségi panasz ellen szolt az az érv is, hogy a kétfokú fellebbezés rendszerében a semmisségi panasz benyújtása az eljárás lassítását eredményezte. A fellebbezés előterjesztésével ugyanis egyidejűleg semmisségi panasszal is lehetett élni alaki (eljárási) jogsértések miatt közvetlenül a Semmitőszékhez. Ebben az esetben először mindig a semmisségi panaszt bírálta el a bíróság, és ha az alapos volt, akkor az eljárás újra kezdődött; amennyiben a panasznak nem adtak helyt, a per a fellebbezési bíróságon folytatódott, most már érdemben a fellebbezés elbírálásával.²⁷

A jogászegyleti vitákat követően Plósz Sándor 1885-re készítette el 613. §-ból álló javaslatát, melyben Emmer Kornél is segítette. Nagyrészt külföldi tapasztalatait használta fel: a német dogmatikára támaszkodott, szemben a francia és angol hatás helyett.

Javaslatára szerint a Kúria járt volna el egységesen, a javaslat tárgyalásánál azonban változtattak rajta: e szerint a Királyi Ítéltőábra is hatáskörrel rendelkező volt már kisebb összegek esetében.²⁸ (A szabályozás többek között ezzel a változással lépett életbe 1911-ben.) A felülvizsgálat oka csakis jogkérdés, azaz egy jogszabály téves, vagy egy jogszabály nem alkalmazása lehetett volna Plósz elképzelésében.

Ugyanakkor 1891-ben Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter ismertette szándékát, miszerint részenként kívánja megvalósítani a reformot,²⁹ a javaslat így lekerült a napirendről.

²⁴ Az 1883. november 17-től december 1-ig a magyar jogászegyletben folytatott vita november 24-i teljes ülése. In: Magyar Jogászegyleti Értekezések II. kötet. Franklin Társulat. Budapest, 1884. 35.

²⁵ Az 1883. november 17-től december 1-ig a magyar jogászegyletben folytatott vita november 24-i teljes ülése. In: Magyar Jogászegyleti Értekezések II. kötet. Franklin Társulat. Budapest, 1884. 50.

²⁶ Az 1884. március 12-től április 7-ig folytatott vita április 7-i teljes ülése. in.: Magyar Jogászegyleti Értekezések II. kötet. Franklin Társulat. Budapest, 1884. 62

²⁷ BÓNIS – DEGRÉ – VARGA: 235.

²⁸ *Die Revision im ungarischen Zivilprozess.* in: Plósz Sándor összegyűjtött dolgozatai. Kertész József könyvnyomdája. Budapest, 1927. 514–515. (továbbiakban: Plósz Sándor összegyűjtött dolgozatai)

²⁹ KENGyel: 151.

A részreform azonban gyökeres átalakulást hozott, hiszen az írásbeli eljárás mellett megjelent a szóbeli (sommás) eljárás, amely már ismerte a felülvizsgálat jogintézményét. A Sommás eljárásról szóló 1893. évi XVII törvénycikk (továbbiakban: Se.) megalkotásával a német felülvizsgálat támogatói így keresztül tudták vinni az általuk megvalósítani kívánt szabályozást. Igaz, „a sommás eljárásról szóló törvény igazi jelentősége abban állt, hogy előmozdította a modern perjogi alapelvek érvényre juttatását”.³⁰

A felülvizsgálat jogintézményét a polgári perben tehát elsőként a Se. vezette be Magyarországon, mely harmadfokú fellebbvitelként szabályozta azt, és amely csak jogkérdésekre szorítkozott. A négyfokú bírósági rendszerben kétfokú fellebbviteli rendszer érvényesült a fellebbezés és a felülvizsgálat révén: a járásbíróság ítélete ellen a törvényszékhez lehetett fellebbezni, a törvényszék által, mint fellebbezési bíróság által meghozott másodfokú határozat ellen pedig jogkérdésben felülvizsgálati kérelmet lehetett benyújtani.³¹

A Se. miniszteri indokolása úgy jellemezte a felülvizsgálatot, mint „jogkérdésre szorított fellebbezést”.³²

A Se. 185. §-a szerint anyagi jogszabály helytelen alkalmazása vagy mellőzése esetén, illetve tételesen meghatározott súlyos eljárási szabálysértések esetén lehetett igénybe venni a felülvizsgálatot, vagy akkor, ha a fellebbezési bíróság rosszul alkalmazta azt az eljárási szabályt, amely lényeges kihatású volt az ügy eldöntésére.³³

A felülvizsgálati kérelem elbírálásakor tehát a Királyi Ítéltáblák és a Kúria járt el. Amennyiben az eljárás a törvényszék előtt indult, a fellebbezést a Királyi Ítéltáblák bírálták el, így ez esetben a másodfokú határozat elleni felülvizsgálat elbírálása a Kúria hatáskörébe tartozott.³⁴ Az első fokon a járásbíróságon indult ügyekben a fellebbezést követően a felülvizsgálati hatáskör elkülönült: ezer koronán aluli ügyekben a Királyi Ítéltáblák, az ezer koronán felüli ügyekben a Kúria járt el.³⁵

1902-ben folytatódott a magyar polgári perjog megújulásának folyamata. Plósz ismét megbízást kapott – most már, mint igazságügyi miniszter –, hogy készítsen javaslatot a polgári perrendtartás teljes revíziójára.³⁶ Azonban ekkor sem volt sikeres a törvényalkotás. Plósz átdolgozta eredeti javaslatát, de elsőre ez sem verekedte át magát a törvényhozási eljáráson. 1907-es törvényjavaslatának vitája megszakadt, végül 1910-ben, szám szerint az ötödik javaslata került

³⁰ KENGyel: 1993: 609.

³¹ KOMMENTÁR: 1497.

³² KOMMENTÁR: 1498.

³³ JUHÁSNÉ ZVOLENSZKI ANIKÓ: *A felülvizsgálati eljárás újraszabályozása hatályos Polgári Perrendtartásunkban.* in.: Besenyei Lajos Emlékkönyv. Acta Juridica et politica. Tomus LXIX. Fasciculus I–48. 2007. 318.

³⁴ KOMMENTÁR: 1499.

³⁵ KOMMENTÁR: 1499.

³⁶ KENGyel: 153.

teljes megvitatásra, és elfogadásra.³⁷ Ezzel megszületett a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk, az első modern polgári eljárásjogi kódexünk.

IV.

A felülvizsgálat szabályai az 1911. évi I. törvénycikkben

1. A RPP. elfogadásával a harmadfokú, úgynevezett rendes, de korlátozott fellebbezési eljárás szabályai német mintára kerültek elfogadásra, azzal a lényeges különbséggel, hogy magyar viszonylatban a felülvizsgálati eljárás lényegében a jogalkalmazásra szolgált, a német Zivilprozessordnungban (ZPO) ismert jogegységesítő funkció hiányzott.³⁸ Ez azt jelentette, hogy a felülvizsgálati bíróságnak nem volt feladata az ítélkezés egységének a biztosítása, ezért az ítélete nem szolgált az alsóbb bíróságok számára követendőnek hasonló jellegű ügyekben. A jogegység megóvására egyébként inkább a semmisségi panasz szolgált, ahogy az a fenti korabeli véleményekből is kiderül. A felülvizsgálatot így az eredeti koncepció alapján szabályozták: a felek magánérdekeinek megfelelően, miszerint a jogvitát a bíróság a felülvizsgálati eljárásban véglegesen lezárva, érdemben bírálja el.

A RPP. hatályba lépésekor a fellebbezési bíróságok a törvényszékek és a Királyi Ítéltáblák voltak, ezen bíróságok ítéletei ellen lehetett igénybe venni a felülvizsgálatot. Más fellebbvitel nem volt, másfelől csakis ezek ellen volt megengedhető a felülvizsgálat.³⁹

A felülvizsgálati bíráskodás tehát – ahogy a Se. szabályozásában is – megoszlott a Királyi Ítéltáblák és a Kúria között: a Királyi Ítéltáblák ítéleteivel szemben minden esetben a Kúria, a törvényszék ítéletével szemben a kétezeröttszáz koronát meghaladó pertárgy esetén a Kúria, más esetben a Királyi Ítéltáblák gyakorolták a perorvoslati hatáskört.⁴⁰ Ebből is az következik, hogy nálunk a felülvizsgálati bíráskodás kizárólag a felek magánérdekeit kívánta szolgálni, hiszen így, hogy a felülvizsgálat elbírálására a Kúria és a Királyi Ítéltáblák is hatáskörrel rendelkeztek, nehezen lett volna biztosítható a jogegység.⁴¹

A felülvizsgálati kérelemmel azonban csak korlátozottan lehetett élni. A német ZPO mintájára a jogalkotó negatív felsorolást⁴² alkalmazott a korlátok felál-

³⁷ KENGyel: 154.

³⁸ *Die Revision im ungarischen Zivilprozess.* in.: Plósz Sándor összegyűjtött dolgozatai. 515.

³⁹ FODOR ÁRMIN: *Felülvizsgálat.* in.: *A polgári perrendtartás alapelvei.* Franklin Társulat. Budapest, 1919. 258. (továbbiakban: Fodor)

⁴⁰ FODOR: 259.

⁴¹ BACSÓ: 91.

⁴² A fellebbezési bíróság ítélete nem volt megtámadható felülvizsgálati kérelemmel ha:
– a per tárgyának értéke nem haladta meg az 500 koronát;

lítására, vagyis főszabály szerint a felülvizsgálati kérelem minden esetben előterjeszthető volt ugyan, de bizonyos esetekben nem lehetett élni vele.⁴³

2. A felülvizsgálati bíróság a fellebbezési ítéletet érdemlegesen bírálta el, és az ítéletet az abban előadott tényállás tekintetében vizsgálta felül.

Lényeges különbség volt azonban a felülvizsgálati és a fellebbezési bíróság bizonyítási eljárásában. Fellebbezésnél az elsőfokú ítéleti tényállás bizonyítékának minősült a másodfokú bíróság számára, de csak abban a részében, hogy mi történt az eljáró bíróság előtt. Ennyiben az I. fokú tényállás teljes kötött bizonyító erővel bírt, ellenbizonyítékul csak a tárgyalási jegyzőkönyv és annak mellékletei szolgáltak. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság a tényállás-megállapításon túlmenő bizonyítási következtetései, vagyis hogy az első fokon eljáró bíróság milyen múlt tényeket derített ki, nem kötötte a fellebbezési bíróságot, ami következik a fellebbezési eljárás jellegéből és lényegéből is, hiszen másodfokon ismételt vagy új bizonyítás-felvételnek is helye lehetett, melyek új tényekre adhattak következtetést. A felülvizsgálatnál ez másképp volt: a harmadfok kötve volt a fellebbezési bíróság ítéleti következtetéséhez is – tehát a fellebbezési bíróság ítéletét az abban előadott tényállás alapján vizsgálta felül –, mely tényállás nem csak abban a részében szolgált neki bizonyítékul, hogy mi történt a fellebbezési bíróság előtt, hanem abban is, hogy korábban milyen múltbeli tények történtek. A felülvizsgálati bíróságra kötelező fellebbezési bírósági következtetés az, ami élesen megkülönbözteti a két jogintézményt egymástól. Erre a szigorú kötöttségre Magyary azt az érvet hozza fel, hogy már két bíróság önállóan foglalkozott a perbeli múlt tényekkel, azok kiderítésével.⁴⁴ Ugyanakkor nem szabad elfelejtkeznünk arról, hogy a felülvizsgálat reformatórius jegyeket is magában foglalt, amiből következik, hogy ellenbizonyításnak helye lehetett a múltbeli tények tekintetében is.⁴⁵ Ez azt jelenti, hogy – ugyan szűk körben –, de önálló tényállás-megállapítási joga is volt a felülvizsgálati bíróságnak, melynek eseteit alább fejtem ki részletesen.

– a per tárgyának értéke részvénytársasági és szövetkezeti viszonyból származó perekben, illetve az ipari mintának, szabadalomnak és védjegynek törvényes oltalmára fennálló szabályok megsértéséből eredő kártérítési perekben nem haladta meg a 100 koronát;

– kizárólag a perköltség viselésének vagy mennyiségének kérdésében;

– az illetékesség kérdésében, ha a bíróság megállapította illetékességét;

– a hatáskör kérdésében, ha a fellebbezési bíróság olyan ügyre nézve melyre, a hatáskör érték szerint volt megállapítva a járásbíróság hatáskörét vagy a járásbíróság hatáskörébe tartozó ügyre a törvényszék hatáskörét állapította meg;

– ha a fél az elsőfokú bíróság ítéletét vagy annak részét nem támadta meg fellebbezéssel;

– ha külön törvény így rendelkezett – pl.: a végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felüggesztése iránti perben hozott két egybehangzó ítélet ellen, vagy a végrehajtási igényperben.

⁴³ *Die Revision im ungarischen Zivilprozess.* in.: Plósz Sándor összegyűjtött dolgozatai: 519–520.

⁴⁴ MAGYARY GÉZA: *Magyar polgári perjog.* III. kiadás, átdolgozta Nizsalovszky Endre. Franklin Társulat, Budapest, 1939. 553. (továbbiakban: Magyary)

⁴⁵ MAGYARY: 552–553.

3. Különbözött a magyar jogintézmény abban is, hogy – habár kezdetben nálunk is csak jogi kérdésben lehetett kezdeményezni a felülvizsgálatot – később ténykérdésben is engedélyezték azt. Ennek bevezetését Plósz is támogatta, mert az eredeti szabályozás véleménye szerint nem felelt meg kellőképpen a gyakorlatnak.⁴⁶

Ennek megfelelően a felülvizsgálati bíróság új tényállást is megállapíthatott:

1. a bizonyítás mérlegelése és tárgyalás tartása nélkül:

- a) ha a megállapítás valamely jogszabály helytelen alkalmazásával vagy mellőzésével történt (RPp. 534. §);
- b) ha a megállapítás nyilván helytelen ténybeli következtetéssel történt; (RPp. 534. §);
- c) ha az ítéletben megállapított tényállás az iratok tartalmával ellentétes (RPp. 534. §);

2. új tények és bizonyítékok alapján:

- a) amennyiben valamely hivatalból figyelembe veendő körülmény megállapításának esete forog fenn; (RPp. 535. §);
- b) ha a fellebbezési bíróság az eljárásra vonatkozó valamely szabályt helytelenül alkalmazott vagy mellőzött (RPp. 535. §).

Mindkét esetben azonban az a feltétel volt szükséges, hogy a fellebbezési bíróság ítéletében megállapított tényállást a felek felülvizsgálati kérelmükben illetve válasziratukban kifejezetten megtámadják. Ugyanakkor az első pontban részletezett esetekben a bíróság hivatalból is élhetett a tényállás-megállapítási jogkörével, hiszen a RPp. 534. §-ában olyan körülményeket rögzített a jogalkotó, amelyek hivatalból ismertek vagy köztudomásúak.⁴⁷

ad 1. a) A jogszabály helytelen alkalmazása vagy mellőzése esetén egyaránt lehetett hivatkozni alaki illetve anyagi jogszabályra.

ad 1. b) A felülvizsgálati bíróság a nyilvánvalóan helytelen *ténybeli következtetés* esetén összehasonlító következtetést végez az alsóbíróság által megállapított tényállás kapcsán, amelytől ha eltér, akkor más tényállást is állapít meg. A leglényegesebb megkötés azonban ebben az esetben, hogy a bíróság az új tényállás megállapítását mérlegelés és tárgyalás tartása nélkül teheti csak meg. Tehát a korábbi bizonyítást nem bírálhatja felül a felülvizsgálati bíróság, bizonyítás-felvétel céljából tárgyalást sem tarthat, csak a meglévő bizonyítékokat veheti számba, ennek alapján korrigálhatja a hibás ténybeli következtetést.

ad 1. c) Az iratok tartalma és a tényállás közötti ellentét feloldására a tárgyalási jegyzőkönyv és az ítéleti tényállás szolgált alapul, ha e kettő között is ellen-

⁴⁶ *Die Revision im ungarischen Zivilprozess.* in.: Plósz Sándor összegyűjtött dolgozatai. 519–520.

⁴⁷ MAGYARY: 557.

tét feszült, akkor a tárgyalási jegyzőkönyv volt az irányadó. Ez teljes mértékben érthető, hiszen a szóbeli tárgyaláson történetekről a tárgyalási jegyzőkönyv számol be a leghitelesebben. Ebben a momentumban „tetten érhetők már” a RPP. által szabályozott szóbeliség és közvetlenség alapelvei is.

ad 2. a) A RPP. 540. §-a értelmében az ilyen hivatalból figyelembe veendő körülmények egyrészt pergátló körülmények (pl.: a kereset érvényesítése egyáltalán nem tartozik polgári peres útra, az ügy nem tartozik az adott bíróság hatáskörébe), vagy egyéb eljárási hibák lehettek.⁴⁸

ad 2. b) Ezen pont alá olyan eljárási szabályok tartoznak, melyek nem esnek a pergátló körülmények és az egyéb eljárási hibák megítélése alá. Ilyennek tekinthetjük a nyilvánosságra vonatkozó rendelkezéseket.⁴⁹

A felülvizsgálati eljárásban tehát helye volt új tényekre és új bizonyítékokra való hivatkozásnak, mely sajátos magyar szabálynak volt tekinthető. Ezt azzal indokolták, hogy a felülvizsgálati eljárásnak nem az a rendeltetése, hogy a bizonyítást teljes mértékben kizárja, hanem csak az, hogy olyan bizonyítást zárjon ki, amelynek felvételére nem alkalmas a felülvizsgálati bíróság.⁵⁰

4. A Törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. törvény cikk (továbbiakban: Te.) 40. §-a bevezetett egy harmadik esetkört is, amikor a bíróság *bizonyítás mérlegelésével, vagy a felek egybehangzó előadása alapján* is új tényállást állapíthatott meg⁵¹ – a jogalkotó nyilvánvalóan a gyakorlatban előforduló esetek révén változtatott, és tágította a felülvizsgálati bíróság ítélkezési jogkörét a ténymegállapítás körében. Ezt támasztja alá Magyary is: „A tapasztalat [...] megmutatta, hogy az alsóbíróságok által összegyűjtött bizonyítékok nem csupán a fellebbezési bíróság ítéletében megállapított tényállás alapjául alkalmasak, hanem azok alapján sok olyan további tény is meg lehet állapítani, amelynek tekintetében a bíróság a bizonyítékokat észlelte és csupán a bizonyítási következtetési műveleteket mellőzte, mert azt a maga jogi álláspontja folytán feleslegesnek találta.”⁵²

A felülvizsgálat tehát ténykérdésekre is kiterjedhetett, de mindig feltételezett a bíróság részéről egy jogszabálysértést. „Mert csak mindig a bíróság által elkövetett hibák orvoslására szolgál – a fél mulasztásának pótlására tehát igénybe sem vehető –, ha pedig a bíróság hibát követ el, jogszabályt sért, akkor is, ha tények kiderítéséről van szó”.⁵³ De nem minden jogszabálysértés miatt volt lehetséges a felülvizsgálat a ténykérdések körében, csak a fent leírt három fő esetben.

⁴⁸ MAGYARY: 560–561.

⁴⁹ MAGYARY: 561.

⁵⁰ MAGYARY: 560. lábjegyzet

⁵¹ KOVÁCS MARCELL: *A Polgári Perrendtartás Magyarázata*. II. kiadás. Athanaeum. Budapest, 1927. 1458. (továbbiakban: Kovács Marcell)

⁵² MAGYARY: 558.

⁵³ MAGYARY: 562.

5. A felülvizsgálat szabályozásában a RPP. lényegében a Se.-t követte: a kérelem benyújtására 15 nap állt rendelkezésre az ítélet kézbesítésétől, melyet ügyvéd által kellett ellenjegyeztetni⁵⁴, tehát a jogi képviselő kötelező volt az eljárás során. A felülvizsgálati eljárásban a kötelező jogi képviselő az ügyvédkényszer *szigorúbb* alakja volt, mely tehát azt jelentette, hogy a fél személyesen egyáltalán nem járhatott el. Ettől meg kell különböztetni a az ügyvédkényszer *enyhébb* esetét, amely a járásbíró és a törvényszék előtti eljárásokban érvényesült: ott ugyanis a fél személyesen eljárhatott, de ha képviseltette magát, azt csak ügyvéd útján tehette meg.⁵⁵

A felülvizsgálati kérelemben meg kellett jelölni a felülvizsgálandó ítéletet, az ítélet megtámadásának jogalapját, és határozott kérelmet kellett előadni a tekintetben, hogy az ítélet egészét vagy csak valamely részét támadja-e a perorvoslatot kezdeményező.⁵⁶

A felülvizsgálati bíróság egyrészt *szóbeli tárgyalás* alapján határozhatott, azonban az eljárás lényegében írásbeli volt, mert a felek az írásbeli kérelmeiket és beadványaikat szóban csak indokolhatták, a bíróság az iratok tartalma alapján hozta meg a döntését. Új kérelem előterjesztésére egyáltalán nem volt lehetőség. A tárgyalás lényegét az teszi ki, hogy a tanács tagja az ügyet előadja. Találón jegyzi meg Magyary, hogy „az előadó előterjesztésével [...] a felülvizsgálati tárgyalás kezdetét veszi; de esetleg [...] azzal is nyer befejezést”⁵⁷, hiszen az előterjesztő a felek kérelmét és az ügy állását ismerteti, és a felek szóbeli előadásai, indokolásai és a bizonyítás-felvétel csupán esetleges elemek az eljárásban.

A másik eljárási rend a *nyilvános ülés*, amire akkor került sor, ha a törvényszék volt a fellebbezési bíróság, és a pertárgy értéke nem érte el az ezer koronát.⁵⁸ Az ügyvédi képviselő ebben az esetben is kötelező volt, és a felek a nyilvános előadáson is megjelenhettek, melynek időpontjáról azonban értesítést nem kaptak, arról kifüggesztés útján értesülhettek.⁵⁹ A szóbeli tárgyalással ellentétben itt már nem volt helye felszólalásnak.

6. A *felülbírálat* terjedelmét tekintve is érvényesült a polgári eljárás egyik legfontosabb alapelve, a rendelkezési elv, hiszen főszabály szerint a bíróság a felülvizsgálati kérelemhez és az esetleges csatlakozási felülvizsgálati kérelemhez kötve volt.

A felülvizsgálati bíróság kétféle határozatot hozhatott eljárása során. Amennyiben a bíróság érdemben bírálta el a felülvizsgálati kérelmet, *ítélettel* döntött. Az ítélettel a másodfokú bíróság határozatát helybenhagyhatta, megvál-

⁵⁴ FODOR: 262.

⁵⁵ MAGYARY: 213.

⁵⁶ MAGYARY: 564.

⁵⁷ MAGYARY: 569.

⁵⁸ FODOR: 263.

⁵⁹ Kommentár: 1502.

toztathatta, vagy ha valamilyen pergátló körülmény fennforgott, az eljárását be is szüntethette.⁶⁰

Végzéssel döntött, ha a fellebbezési bíróság ítéletét vagy végzését feloldotta, és a bíróságot új eljárásra utasította (póteljárás). Ilyen eset volt például a 2. pontban már említett egyéb eljárási hibák felmerülése. Természetesen a másodfokú bíróságnak a Kúria illetve az Ítéltábla utasításai szerint kellett eljárnia.

Szintén végzést hozott a harmadfokú bíróság, amennyiben a felülvizsgálatot visszautasította. Erre akkor került sor, ha a felülvizsgálati kérelem az előfeltételeknek nem felelt meg.⁶¹ Ebben a tekintetben a Te. szintén tartalmazott egy újító szabályt, a konok perlekedés bírságát. A törvénycikk 39. §-a szerint aki az ilyen visszautasító végzés ellen nyilvánvalóan alaptalanul élt felfolyamodással, a bíróság pénzbírságban marasztalta.⁶² A konok perlekedés bírságát a bíróság ezen kívül akkor is köteles volt kiszabni, ha a fél olyan ítélet ellen élt felülvizsgálat-tal, mely ellen az nyilvánvalóan kizárt, illetve, ha a fél két egybehangzó ítélet után nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.⁶³ A bírság összegének megállapítása a bíróság belátására volt bízva, legmagasabb összege ezer pengő volt. Érdekes szabály, hogy a bírság megfizetéséért a felülvizsgálati kérelmet *ellenjegyző ügyvéd* volt felelős, akinek azonban visszkereseti joga volt saját fele ellenében, de csak abban az esetben, ha a fél külön írásbeli utasítására adta be a felülvizsgálati kérelmet.⁶⁴ A perhatékony-ság tehát, amint látjuk, már ebben az időben is fontos volt.

V.

Összegzés

A RPP. az 1914. évi XXXIV. törvénycikk alapján 1915. január 1-jén lépett hatályba.⁶⁵ A Kúria és a Királyi Ítéltáblák megkezdhették egy, a számukra is teljesen új jogintézmény alkalmazását. A hatályba léptetés sem ment azonban könnyen, ahogy maga a törvény elfogadása sem. A RPP. eredetileg legkésőbb 1914. szeptember 1-jén lépett volna hatályba az 1912. évi LIV. törvénycikk értelmében, azonban az akkori viszonyok miatt az igazságügyi miniszter törvény-

⁶⁰ MAGYARY: 571.

⁶¹ Ha a felülvizsgálati kérelem elkésett; olyan ítélet ellen irányult; amely ellen nem volt megengedett a felülvizsgálat; ha a kérelem kellékei nem voltak megfelelőek, illetve; ha a felülvizsgálati bíróság hatásköre hiányzott – lásd: MAGYARY: 566.

⁶² KOVÁCS MARCELL: 1458. Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk arról, hogy a rendi kor-szakban is létezett már a patvarkodás (calumnia) intézménye, melyet szintén szankcionáltak.

⁶³ MAGYARY: 575.

⁶⁴ MAGYARY: 575–576.

⁶⁵ KOVÁCS MARCELL: 1602.

javaslatot nyújtott be a hatályba léptetés elhalasztására, ezért került arra sor csak 1915-ben.⁶⁶

A két harmadfokú perorvoslat kapcsán megismert érvek és az életbe lépett törvényi szabályozások alapján konklúzióként elmondhatjuk, hogy a kialakított rendelkezések lényegében a semmisségi panasz bizonyos sajátosságait is magában foglalták. Gondoljunk itt arra az esetre, ha a felülvizsgálatot elbíráló bíróság a másodfokú határozatot végzésével feloldotta, és új eljárásra utasította a fellebbezési bíróságot. Ebben a momentumban a felülvizsgálat megegyezik a semmisségi panasz azon szabályával, amikor a Semmitőszék a fellebbezési döntés megsemmisítésekor az alsóbb bíróságra nézve kötelező erejű jogelvet mond ki. A felülvizsgálati eljárásban mintegy utasítja a felülvizsgálati bíróság az alsóbb bíróságot, hogy milyen szempontok figyelembevételével kell az új eljárását lefolytatnia. Elfogadhatjuk így Bacsó Jenő azon álláspontját, miszerint: „A harmadfokú bírósághoz való fellebbvitel [...] középhelyet foglal el az ú. n. fellebbezés és az ú. n. semmisségi panasz között, [...] de azért a fellebbezéstől különböző fellebbviteli típusnak tekinthető.”⁶⁷

Abban viszont már valóban különbözik a két jogintézmény, hogy a semmisségi panasz tekintetében ez a jogelv általános volt – tehát a jogegységesítésre alkalmas volt –, míg a felülvizsgálat esetében, ahogy azt már leírtuk, ez a jogegységesítő funkció hiányzott. Mindazonáltal úgy gondolom: a felülvizsgálat révén óhatatlanul is kialakulhatott az a fajta bírói gyakorlat, amely a felülvizsgálati bíróság döntéseit nem csak a konkrét esetben követte, hanem a később előforduló hasonló esetek eldöntése során is figyelembe vette a Kúria illetve a Királyi Ítéltáblák megfelelő határozatait.

Különbözött a semmisségi panasz és a felülvizsgálat a bizonyítás terén is. Ahogy már említettem a felülvizsgálat reformatórius rendszere megkívánta néhány esetben az új tényállás-megállapítási hatáskört is. Ezzel szemben a semmisségi panasz esetében, mivel eleve csak alaki jogsértések esetében lehetett igénybe venni, nem is volt szükség a bizonyításra.

Mindezek mellett pedig nem szabad elfelejtkeznünk a leglényegesebb különbségről, arról, hogy a felülvizsgálat során a bíróság mindig érdemben döntött, tehát érdemlegesen kellett eldöntenie az ügyet, ami a hatályon kívül helyezésén túlmutatott. A megváltoztatás lehetőségét is magában foglalta. Nem csak arra kellett szorítkoznia a felülvizsgálati bíróságnak, hogy a fellebbezést elbíráló bíróság sértett-e jogszabályt, hanem azt is ki kellett jelentenie, hogy a konkrét jogszabályt a fellebbezési bíróság jól alkalmazta-e vagy sem.⁶⁸

⁶⁶ GAÁR VILMOS: A magyar polgári perrendtartást életbeléptető törvények magyarázata. Athaneum. Budapest, 1914. 1.

⁶⁷ BACSÓ: 87.

⁶⁸ MAGYARY: 552.

VI.

A felülvizsgálat utóélete

A felülvizsgálat jogintézményét a RP.-t követő időszakban kiiktatták jogrendszerünkől. Az 1992-es újjászületése azonban bizonyítja, hogy szükség van harmadfokú eljárásra a RPp.-beli felülvizsgálati szabályok keretén belül.

Mindazonáltal a régi szabályozáshoz való visszatérésig igen sok idő telt el, amely alatt többek között bírósági szervezetünk is megváltozott: az addig négy-szintű bírói rendszer háromszintűvé vált, és szinte ezzel egyidejűleg – és talán ebből következőleg is – tűnt el a felülvizsgálat, mint perorvoslati lehetőség a magyar polgári eljárásból. A több mint ötven év alatt, amíg a felülvizsgálat hiányzott jogrendszerünkől, olyan intézményeket vezetett be a jogalkotó, mint a közérdekű kifogás, a perorvoslat a törvényesség érdekében és a törvényességi óvás. Ezek a jogorvoslati céllal létrejött jogintézmények azonban az egyfokú fellebbvitel után nem pótolhatták a korábbi rendkívüli perorvoslatot, a felülvizsgálatot. Egyrészt a diszkrecionális jogkör révén, másrészt az intézményi cél és eredmény tekintetében sem, hiszen „nem az egyéni jogvédelmet, hanem a szocialista jogfelfogás szerint az egyéni jogérvényesítés érdekei fölött álló szocialista törvényesség és igazságosság érvényre juttatását szolgálta”.⁶⁹ A törvényességi óvás jogintézményét az alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) számú határozatával alkotmányellenesnek minősítette és 1992. december 31-i hatállyal megsemmisítette.

E tanulmány célkitűzéseit meghaladja a jelenleg hatályos felülvizsgálati szabályok és azok megalkotásának részletezése, de annyit mindenképpen meg kell említenünk, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény jelenleg hatályos rendelkezései sok mindenben hasonlítanak a RPp. megfelelő szakasza-ihoz. 1992-es újraszabályozásakor ugyan nem rendes, hanem már rendkívüli perorvoslatként „jelent meg” polgári eljárásjogunkban, és az azóta eltelt időszakban az eljárásjog egyik olyan intézménye lett, mely igen sok módosításon ment keresztül, de a gyökerektől, azaz a RPp. szellemiségétől és rendelkezéseitől sosem távolodott el.

Ugyanakkor ki kell emelni a kódex egészének színvonalát is, hiszen a felülvizsgálat mellett más rendelkezések is újra bekerültek a jogalkalmazás „vérkeringésébe”. Ezzel kapcsolatban rámutathatunk a RPp. azon a rendelkezésére, miszerint kisebb ügyekben a felek idézés nélkül is megjelenhettek a bíróság előtt, így kísérelvén meg megfelelő megoldást találni a jogvitában.⁷⁰ Ez a szabályozás a mai napig él polgári perrendtartásunkban: a 127. § (1) bekezdése ugyanis a *szóbeli kereset azonnali tárgyalásának lehetőségét* szabályozza, és kimondja, hogy „ha a kereset jegyzőkönyvbe mondása alkalmával a felperessel

⁶⁹ Kommentár: 1507.

⁷⁰ KENGyel: 1993: 609.

együtt a bíróság előtt az alperes is megjelenik, a bíróság a felek kérelmére a tárgyalást nyomban megtartja.”

A felülvizsgálat jogintézményének 1911-es szabályozásáról csak elismerően szólhatunk, hiszen, mint rávilágítottunk, kiváló alap volt a mai felülvizsgálati rendelkezések kialakításánál.

ZITA PÁKOZDI

DIE ENTWICKLUNG DER REVISION UND IHRE WICHTIGSTE VORSCHRIFTE IN ERSTER MODERNEN UNGARISCHEN ZIVILPROZESSORDNUNG

(Zusammenfassung)

Nach dem österreichisch-ungarischen Ausgleich wurde das Zivilprozessrecht durch einstweilige Vorshcrite geregelt. Der Lauf der Gesetzgebung einer neuen Zivilprozessordnung begann im Jahr 1880, als Sándor Plósz von der ungarischen Regierung für Entwicklung einer endgültigen Zivilprozessordnung Auftrag bekam. Im Lauf der Gesetzgebung war eine die wichtigste Frage der Rechtsmittel dritter Instanz, die Revision.

Der Aufsatz fasst die Vorgeschichte der Revision, den Lauf der Gesetzgebung der neuen ungarischen Zivilprozessordnung (uZPO), und die Vorschrift der Revision in uZPO zusammen.

In der Gesetzgebungsdiskussion im Zusammenhang der Revision wurde sich die Frage gestellt, ob der Gesetzgeber die Revision oder die Nichtigkeitsbeschwerde normieren sollte. Im Jahre 1911 wurde die uZPO verabschiedet, und sie regelte die Revision, als ordentlicher Rechtsmittel in dritter Instanz, wie die deutsche Zivilprozessordnung.

Die ungarische Revision hatte nur in den alleinigen Dienst der letzteren Instanz, und der Rechtseinheit nicht. Von diesen ist es hervorzuheben, dass das Revisinosgericht sollte den Rechtsstreit in der Sache entscheiden. So diese Regelung diente besser die Privatinteresse der Parteien, als die Nichtigkeitsbeschwerde.

Der Aufsatz verweist darauf dass, die Vorschrift der uZPO war herausragender Basis im Jahr 1992 bei der Neuregelung der Revision.